

VIEŠOJI KONSULTACIJA DĖL PIRŠTŲ ATSPAUDŲ IR PAGAL JUOS SUKURTŲ MODELIŲ TVARKYMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) sulaukia klausimų dėl pirštų atspaudų ar pagal juos sukurtų modelių tvarkymo teisėtumo. Besivystančios technologijos leidžia pirštų atspaudus panaudoti srityse, kuriose jie iki šiol nebuvo naudojami arba buvo naudojami ne taip dažnai. Ne išimtis yra ir pirštų atspaudų bei pagal juos sukurtų modelių naudojimas, pvz., kontroliuojant patekimą į patalpas, prisijungimą prie elektroninių erdvių.

Asmens duomenų tvarkymas laikomas teisėtu tik tuo atveju, jeigu jis atitinka Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2008, Nr. 22-804) (toliau – ADTAĮ) 3 ir 5 straipsnių reikalavimus, t. y. asmens duomenys tvarkomi esant iš anksto apibrėžtam ir teisėtam asmens duomenų tvarkymo tikslui, tik tokios apimties, kurios reikia šiam tikslui pasiekti, ir tik esant nors vienam iš ADTAĮ 5 straipsnyje numatytų teisėto tvarkymo kriterijų, pvz., duomenų subjekto duoda sutikimą.

Inspekcija atkreipia dėmesį, kad priklausomai nuo naudojamos technologijos, techninės galimybės leidžia tvarkyti tiek visą piršto atspaudą, tiek pagal pasitelktus atrankos parametrus sudarytą piršto atspaudų modelį – skaitmeninį piršto atspaudų atitikmenį, pagal kurį negali būti atkurtas pradinis piršto atspaudų vaizdas. Piršto atspaudas ar jo modelis naudojami konkrečiam asmens identifikavimui arba asmens autentifikavimui: identifikuojantis sistema atpažįsta konkretų asmenį, o autentifikuojantis – patvirtina, kad asmuo yra tas, kuo dedasi. Skiriasi aptariamų funkcijų įgyvendinimas praktikoje: identifikuojant asmenį, jo piršto atspaudas lyginamas su visais duomenų bazėje esančiais kitų asmenų pirštų atspaudais (1:n lyginimas) ir vėliau sistema atpažįsta identifikuojamą asmenį arba, nesant jo duomenų sistemoje, negali nustatyti asmens tapatybės; asmeniui autentifikuojantis, pakanka nustatyti, kad besiautentifikuojantis asmuo yra tas, kuo sakosi esąs, todėl sistemoje vykdomas 1:1 lyginimas. Pasirenkant diegiamos asmens duomenų tvarkymo sistemos funkcionavimo modelį, pirmenybė turėtų būti teikiama asmens autentifikavimui.

Atsižvelgdama į aptariamų asmens duomenų svarbą ir dėl netinkamo jų tvarkymo galinčias kilti neigiamas pasekmes, Inspekcija laikosi pozicijos, kad pirštų atspaudų ir jų modelių tvarkymas turi būti pagrįstas svarbiomis aplinkybėmis. Aptariamų asmens duomenų tvarkymas negali būti atliekamas vien patogumo sumetimais. Piršto atspaudų modelio naudojimas daugeliu atvejų gali pakeisti piršto atspaudų naudojimą, todėl siekiant netvarkyti perteklinių asmens duomenų, pirmenybė turėtų būti teikiama piršto atspaudų modelio tvarkymui. Tvarkant pirštų atspaudus ar jų modelius, reikėtų įvertinti, kokios apimties asmens duomenų tvarkymas būtų pakankamas nustatytam tikslui pasiekti, kadangi neturėtų būti tvarkoma daugiau duomenų, negu yra būtina jiems rinkti ir tvarkyti.

Pavyzdžiai:

Prie atominės elektrinės valdymo pulto gali dirbti tik administracijos įgalioti asmenys. Siekiant nustatyti, ar asmuo turi teisę dirbti prie valdymo pulto, asmuo autorizuojamas įrenginyje pagal piršto atspaudų modelį. Tokiu atveju asmens duomenų tvarkymas galėtų būti pateisinamas.

Duomenų valdytojas, siekdamas kontroliuoti, kad į baseiną nepatektų už paslaugą nesusimokėję lankytojai, planuoja nustatyti įėjimo ar išėjimo fiksavimą, pasitelkiant piršto atspaudų modelį. Nors baseino valdytojas turi pagrįstą interesą vykdyti klientų buvimo baseine

laiko apskaitą, tačiau toks tikslas gali būti pasiektas mažiau privatumą ribojančiomis priemonėmis, pvz., naudojant kortelę, kurioje yra tik baseino lankytojo numeris. Piršto atspaudu ar jo modelio tvarkymas aptariamam atveju nebūtų pateisinamas.

Tvarkant pirštų atspaudus ar jų modelius, turi būti atsižvelgiama į tai, kiek ir kokių asmens duomenų yra būtina tvarkyti kiekviename etape. Kuriant piršto atspaudu modelį, pradinio nuskaitymo momentu yra tvarkomas piršto atspaudu vaizdas, pagal kurį vėliau sukuriamas piršto atspaudu modelis. Vėlesniam asmens duomenų tvarkymui autentifikavimosi įrenginyje pakanka tvarkyti piršto atspaudu modelį, todėl piršto atspaudu vaizdas turi būti sunaikinamas.

Tvarkant pirštų atspaudus ar jų modelius, turi būti įvertinama, kur pagal taikomą technologiją gali būti saugomi asmens duomenys: atpažinimo įrenginio atmintyje, centrinėje duomenų bazėje ar išorinėje laikmenoje. Kiekvienu atveju, atsižvelgiant į individualų tvarkymo poreikį, reikėtų pasirinkti mažiausiai asmens privatumą ribojančias priemones. Inspekcija laikosi nuomonės, kad asmens duomenų saugumas labiausiai būtų užtikrinamas asmens duomenis saugant išorinėje laikmenoje, pvz., kortelėje.

Atkreiptinas dėmesys, kad be duomenų subjekto sutikimo tvarkyti jo asmens duomenis galima tik ADTAĮ nustatytais atvejais. Be to, neleistinas asmens duomenų tvarkymas, kai duomenų subjektas nėra informuotas apie visus asmens duomenų tvarkymo tikslus.

Pavyzdys:

Nustatant, ar asmuo turi teisę patekti į riboto naudojimo patalpas, tvarkomas darbuotojo piršto atspaudu modelis, tačiau darbuotojas nėra informuotas, kad kartu yra fiksuojamas ir jo judėjimas pastate ar buvimo patalpose laikas. Toks duomenų apie judėjimą pastate ar buvimo patalpose laiką tvarkymas pažeistų ADTAĮ.

Vadovaudamasis ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalimi, duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas privalo įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenis nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo. Parenkant organizacines ir technines duomenų saugumo priemones duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai privalo vadovautis Bendraisiais reikalavimais organizacinėms ir techninėms duomenų saugumo priemonėms, patvirtintais Inspekcijos direktoriaus 2008 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 1T-71(1.12) (Žin., 2008, Nr. 135-5298). Saugumo priemonės gali sudaryti, pvz., modelių šifravimo ir šifravimo raktų apsauga, papildanti prieigos kontrolę ir apsaugą, kad iš esmės būtų neįmanoma iš modelių atkurti pradinių duomenų.

Inspekcija atkreipia dėmesį, kad tvarkant darbuotojų pirštų atspaudus ar jų modelius automatinio būdu, pagal ADTAĮ 31 straipsnį duomenų valdytojas privalo Vyriausybės nustatyta tvarka pranešti Inspekcijai. Kai tvarkant piršto atspaudą ar jo modelį, automatinio būdu ketinama tvarkyti ypatingus asmens duomenis, pvz., informaciją apie ligas ar fizinius defektus, duomenų valdytojai apie tai privalo pranešti Inspekcijai, kuri atlieka išankstinę patikrą.